

ዳኞች: ...1.ዳኝ መላኩ

- 2. ተክሊት ይመሰል
- 3. ተፈሪ ገብሩ (ዶ/ር)
- 4. ቀነዓ ቂጣታ
- 5. ፀሐይ መንክር

አመልካች:-.....አቶ ሱፍያን አቡበከር ቀርቦዋል

ተጠሪዎች:-.....1.አቶ ክፍሉጋሼ የቀረበ የለም

2. ወ/ሮ ዘወዴ መኩሪያ

ይህ መዝገብ የተቀጠረው ለምርመራ ሲሆን ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ይህ የሰበር ጉዳይ የይዞታ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን ለችሎቱ ሊቀርብ የቻለው የአሁን አመልካች የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ.233491 22/9/2008 ዓ.ም የሰጠው ትዕዛዝ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ስለሆነ እንዲታረምልኝ በማለት ያቀረቡትን አቤቱታ መርምሮ ለመወሰን ነው።

የጉዳዩ መነሻ ሲታይ በአደካ ወረዳ ፍ/ቤት የአሁን አመልካች 1ኛ የመቃወም ተጠሪ እና የአሁን ተጠሪዎች የመቃወም አመልካቾች፣ በዚህ ችሎት የክርክሩ ተካፋይ ያልሆነው የቢሾፍቱ ከተማ መሬት ልማትና ማኔጅመንት አጀንሲ 2ኛ የመቃወም ተጠሪ ሆኖ ሲከራከሩ ነበር። የጉዳዩ መነሻ የአሁን አመልካች የቢሾፍቱ ከተማ መሬት ልማትና ማኔጅመንት አጀንሲ ላይ ባቀረበው ክስ መሆኑን የሥር ወሳኔ ግልባጭ ያሳያል። የወረዳው ፍ/ቤት ከሳሽ እና ተከሳሽን በማከራከር በሰጠው ወሳኔ በቢሾፍቱ ከተማ ቀበሌ 01 ክልል ወስጥ የሚገኘውን 9936 ካ.ሜ የሆነውን ቦታ ተከሳሽ ለከሳሽ እንዲያስረክብ በማለት ወሳኔ ሰጥቷል።

ይህን ወሳኔ ተከትሎ የመቃወም አመልካቾች በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ.358 መሰረት ባቀረቡት አቤቱታ ለክርክር ምክንያት የሆነው ይዞታ የ1ኛ የመቃወም ተጠሪ የአቶ ሱፍያን

አቡበከር ሳይሆን የእኛ ነው፤ ይዘታው ከእጃችን ወጥቶ አያውቅም፤ በዚህ ጉዳይ የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ.163687 በ11/2/2006 ዓ.ም ወሳኔ የሰጠ በመሆኑ 1ኛ የመቃወም ተጠሪ በተሰረዘ ካርታ መክሰስ መብት የለውም፤ ስለዚህ የተሰጠው ወሳኔ እንዲሻርልን በማለት ጠየቋል።

በዚህ የመቃወም ማመልከቻ ላይ 1ኛ የመቃወም ተጠሪ አቶ ሱፊያን አቡበከር ባቀረበው መልስ ለክርክር ምክንያት የሆነው ይዘታ በሕግ አግባብ የተሰጠኝ ነው፤ ካርታ አልተሰረዘም፤ ይዘታው ከ1983 ዓ.ም ጀምሮ እስከ 1996 ዓ.ም ግብር እየከፈልኩኝ ስጠቀምበት ነበር፤ የመቃወም አመልካቾች መብት ሳይኖራቸው ነው ይህን መሬት ወጥተው ያረሱት በማለት ተከራክሯል። 2ኛ የመቃወም ተጠሪ የብሾፍቱ ከተማ መሬት ልማትና ማኔጅመንት አጅንሲ ባቀረበው መልስ ከዚህ በፊት የ1ኛ ተጠሪ ካርታ መሰረዙ ተረጋግጦ ከይዘታው መብት እንደሌለው ወሳኔ የተሰጠ በመሆኑ የ1ኛ ተጠሪ ክስ ተቀባይነት የለውም በማለት ተከራክሯል።

የአደኣ ወረዳ ፍ/ቤት የግራ ቀኛቸውን ክርክር በመመርመር በሰጠው ወሳኔ ለክርክር ምክንያት የሆነው ይዘታ በተመለከተ ለ1ኛ የመቃወም ተጠሪ የተሰጠው ካርታ ያልተሰረዘ መሆኑን ማህደሩ ያረጋግጣል፤ የመቃወም አመልካቾች በይዘታው ላይ ባለመብት ቢሆኑም መሬታቸውን ለሌላ ሰው አሳልፈው የሰጠውን አካል ከሶ ከሚጠይቁ በስተቀር 1ኛ የመቃወም ተጠሪ በሕገ ወጥ መንገድ ይሟሉ የሚያስብል ስላልሆነ፤ ከዚህ በፊት የተሰጠው ወሳኔ የሚያፈርስ ምክንያት ስለሌለ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሀ/ቁ.360/1/ መሰረት ጸንቷል። የምስራቅ ሸዋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት የቀረበለትን ይግባኝ ወድቅ በማድረግ የሥር ወሳኔ በማጽናት ወስኗል።

የሥር የመቃወም አመልካቾች በዚህ ወሳኔ ቅር በመሰኘት የሰበር አቤቱታ ለኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ያቀረቡ ሲሆን ችሎቱ ግራ ቀኛቸውን በማከራከር በሰጠው ወሳኔ ከዚህ በፊት ይህ ችሎት በመ.ቁ.163687 በ11/2/2006 ዓ.ም በሰጠው ወሳኔ ለ1ኛ ተጠሪ አቶ ሱፊያን አቡበከር ካርታ ቀሪ ሆኖ የተሰረዘ መሆኑን፤ ይዘታው በእጃ ሳይኖር ግብር መክፈሉ ብቻ ባለመብት እንደማያደርገው እና አቶ ሱፊያን በዚህ ይዘታ ላይ መብት የለውም በማለት የሥር ፍ/ቤቶችን ወሳኔ በመሻር ወሳኔ ሰጥቶ

እያለ የሥር ፍ/ቤቶች በዚህ ጉዳይ ድጋሚ አጣርተው ወሳኔ መስጠታቸው መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው በማለት የሥር ፍ/ቤቶችን ወሳኔ በመሻር ወስኗል። የአሁን የሰበር አቤቱታ የቀረበው በዚህ ወሳኔ ቅር በመሰኘት ለማስለወጥ ነው።

የአሁን አመልካች በ3/5/2009 ዓ.ም በተጻፈ የሰበር አቤቱታ፡ ለክርክር ምክንያት የሆነው ይዘታ ብሾፍቱ ከተማ በሕግ አግባብ የተሰጠኝ ካርታም ተሰጥቶኝ እና ከ1983 ዓ.ም ስጠቀምበት የነበረ ሆኖ ሳለ፣ ለአመልካች የተሰጠ ካርታ ያልተሰረዘ መሆኑን ተረጋግጦ እያለ፣ በዚህ ጉዳይ ከዚህ በፊት ወሳኔ ተሰጥቷል የተባለው እና አሁን የቀረበው ክርክር የተለያዩ ጭብጦችና ተከራካሪ ወገኖች በመሆኑ አስቀድሞ ወሳኔ ተሰጥቷል የሚያስብል ነገር በሌለበት የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የሰጠው ወሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ስለሆነ እንዲታረምልኝ ኪሳራ እንዲወሰንልኝ በማለት በዝርዝር አመልክቷል።

የሰበር አጣሪ ችሎት ጉዳዩን በማየት ፣ በዚህ ጉዳይ ከዚህ በፊት ወሳኔ ያገኘ ጉዳይ ነው በማለት ወሳኔ የመስጠቱን አግባብነት ለመመርመር ሲባል አቤቱታው ያስቀርባል በማለት ተጠሪዎች መልስ እንዲያቀርቡ ባዘዘው መሰረት ተጠሪ በ5/7/2009 ዓ.ም በተጻፈ መልስ፡ በዚህ ጉዳይ የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የሰጠው ወሳኔ የሕግም ሆነ የፍሬ ነገር ስህተት የሌለው በመሆኑ እንዲጸናልን ወጪና ኪሳራ እንዲወሰንልን በማለት በዝርዝር ተከራክሯል። የአሁን አመልካች የመልስ መልስ አቅርቧል።

የጉዳዩ አመጣጥ ከላይ ተመለከተው ሲሆን ይህ ችሎት የግራ ቀኛቸውን ክርክር አግባብነት ካላቸው የህግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ እንዲሁም አቤቱታው ያስቀርባል ሲባል ከተያዘው ጭብጥ አንጻር እንደሚከተለው መርምሮታል። እንደመረመርነው የአሁን አመልካች ከዚህ ቀደም ይህን ይዘታ በተመለከተ የአሁን ተጠሪዎችን ጨምሮ በአራት ሰዎች ላይ ክስ አቅርበው ሲከራከሩ ከቆዩ በኋላ የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ.163687 በ11/2/2006 ዓ.ም በሰጠው ወሳኔ ለአሁን አመልካች የተሰጠው ካርታ የተሰረዘ መሆኑን በሥር ፍ/ቤት የቀረበ ማስረጃ እንደሚያረጋግጥ በማመልከት፣ ይዘታውም በአመልካች እጅ ሳይገባ እስከ 2004 ዓ.ም ግብር መክፈሉ

ባለሙሉነት እንደማያደርገው እና አመልካች በተሰረዘ ካርታ ይዞታውን በተመለከተ ክስ ማቅረብ አይችልም በማለት ወሳኔ የሰጠ መሆኑን የሥር ወሳኔ ግልባጭ ያመለክታል። የአሁን አመልካች ከዚህ ወሳኔ በኋላ ባቀረበው አዲስ ክስ ካርታው እንዳልተሰረዘ እና የብሾፍቱ ከተማ መሬት ልማትና ማኔጅመንት ኤጀንሲ ይህን ይዞታ እንዲያስረክበው ዳኝነት በመጠየቁ፣ ኤጀንሲው የአመልካች ክስ ተቀባይነት እንደሌለው በመግለጽ ቢከራከርም፣ የሥር ፍ/ቤት ለአመልካች የተሰጠ ካርታ እንዳልተሰረዘ እና ኤጀንሲው መሬቱን እንዲያስረክብ ወሳኔ ሰጥቷል። የአሁን ተጠሪዎች ደግሞ ይህን ወሳኔ በመቃወም የመቃወሚያ ማመልከቻ አቅርበው ቢከረከሩም፣ የሥር ወረዳ ፍ/ቤት እና ከፍተኛ ፍ/ቤት አስቀድመው ካርታው እንደተሰረዘ እና ለክርክር ምክንያት በሆነው ይዞታ ላይ ወሳኔ ተሰጥቷል በማለት ያቀረበውን መቃወሚያ በማለፍ ወሳኔ መስጠታቸውን መገንዘብ ይቻላል። ነገር ግን የክልል ሰበር ሰሚ ችሎት ይህን ሁኔታ በመገንዘብ የአሁን አመልካች ከዚህ ቀደም ወሳኔ በተሰጠበት ጉዳይ አዲስ ክስ ማቅረብ እንደማይችል መወሰኑን የሥር ወሳኔ ያሳያል።

በዚህ መሰረት ይህ ችሎት ጉዳዩን እንደመረመረው የአሁን አመልካች ከዚህ ቀደም የአሁን ተጠሪዎችን ጭምር በአራት ሰዎች ላይ ክስ አቅርበው ወሳኔ የተሰጠበትን ጉዳይ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ.5 /1/ መሰረት ድጋሚ አዲስ ክስ የሚያቀርብበት የሕግ አግባብ የለም። የአሁን አመልካች ካርታው እንደተሰረዘ እና በዚህ ካርታ ይዞታውን ለመጠየቅ ሙሉነት እንደሌለው ወሳኔ ተሰጥቶ እያለ ተከራካሪ ወገን በመቀየር የብሾፍቱ ከተማ መሬት ልማትና ማኔጅመንት ኤጀንሲ ላይ ክስ ስላቀረበ ብቻ የክርክሩ ጭብጥና ተከራካሪ ወገን ስለሚለያይ የዚህን ድንጋጌ መስፈርት አያሟላም፣ ከዚህ ቀደም ወሳኔ ተሰጥቷል የሚያስብል አይደለም በማለት ያቀረበው ክርክር ተቀባይነት የለውም። ስለዚህ የአሁን አመልካች ያቀረበው ክስ ከዚህ ቀደም ወሳኔ የተሰጠበት ጉዳይ ስለሆነ አዲስ ክስ ለማቅረብ አይችልም።

ሲጠቃለል የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የአሁን አመልካች ያቀረበው ክስ ከዚህ በፊት ወሳኔ በተሰጠበት ጉዳይ ነው በማለት የሥር ፍ/ቤቶች ወሳኔ በመሻር አመልካች ያቀረበውን ክስ ወድቅ በማድረግ የሰጠው ወሳኔ በሕግ አግባብ ነው

ከሚባል በስተቀር መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ስላልሆነ የሚከተለው ተወስኗል።

ው ሳ ኔ

1. የአሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ. 233491 22/9/2008 ዓ.ም የሰጠው ትዕዛዝ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ያልተፈጸመበት ስላልሆነ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሀ/ቁ.348 /1/ መሰረት ጸንቷል።
2. የዚህ ወሳኔ ግልባጭ ለሥር ፍ/ቤቶች ይድረስ።
3. ግራ ቀኛቸው በዚህ ችሎት የደረሰባቸውን ወጪና ኪሳራ የየራሳቸውን ይቻሉ።

መዝገቡ ተዘግቷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሩ/ለ